

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Aleše Nezdařila a soudkyň Mgr. Markéty Jiráskové a Mgr. Blanky Vernerové ve věci

žalobce: **Benediktinské opatství sv. Václava v Broumově**, IČ 48648884
sídlem Klášterní 1, 550 01 Broumov
zastoupený advokátkou JUDr. Alenou Štumpfovou
sídlem Markétská 1/28, 169 00 Praha 6

proti

žalované: **Česká republika – Ministerstvo zemědělství**, IČ 00020478
sídlem Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1

o zaplacení 1 062 082 Kč,

k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 8. března 2022, č. j. 38 C 15/2020-63, ve znění usnesení ze dne 20. června 2022, č. j. 38 C 15/2020-88,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně ze dne 8. března 2022, ve spojení s usnesením ze dne 20. června 2022, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem ze dne 8. 3. 2022 soud I. stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 102 900,72 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), ohledně částky 959 181,28 Kč žalobu zamítl (výrok II.) a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení, jejichž výše a lhůta splatnosti budou uvedeny v samostatném usnesení (výrok III.).
2. Usnesením ze dne 20. 6. 2022 soud I. stupně opravil soud I. stupně svůj rozsudek ze dne 8. 3. 2022, č. j. 38 C 15/2020-63, ve výrokové části v odstavci I. tak, že správně má znít: Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku ve výši 105 064,63 Kč a to do tří dnů od právní moci rozsudku., nikoliv „Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku ve výši 102 900,72 Kč a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.“.
3. Takto soud I. stupně rozhodl o žalobě, kterou se žalobce po žalované domáhal zaplacení částky 1 062 082 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout nepřiměřenou délkou celkem 14 řízení vedených o restitučních nárocích žalobce zahájených v roce 2014 u Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Královéhradecký kraj podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů. Pozemkový úřad v těchto řízeních nerozhodl v zákonných lhůtách, resp. řízení nebyla dosud skončena. Žalobce svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy uplatnil u žalované dne 18. 10. 2019, žalovaná žalobci nezaplatila ničeho.
4. Žalovaná se žalobou nesouhlasila. Uvedla, že se jedná o jeden restituční nárok jedné oprávněné osoby (žalobce), která jej uplatňovala postupně na základě jednotlivě podávaných výzev. Podle žalované tak jde o jedno jediné správní řízení, jak konstatoval i Městský soud v Praze ve svých rozhodnutích v podobných kauzách (např. rozhodnutí č. j. 23 Co 9/2020-141 nebo č. j. 54 Co

Shodu s prvopisem potvrzuje E. B.

385/2019-78). Žalovaná poukázala na to, že se jednalo o zvlášť složitý případ, u kterého ani zákonná lhůta 12 měsíců nepostačuje k rozhodnutí, a v řízení nedocházelo k průtahům.

5. Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že žalobce podal v období od 30. 1. 2014 do 20. 5. 2014 celkem 14 návrhů na zahájení správních řízení, která jsou vedena u Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Královéhradecký kraj, pod sp. zn. 050274/2014/514365, sp. zn. 138015/2014/514365, sp. zn. 138022/2014/514365, sp. zn. 138044/2014/514365, sp. zn. 138047/2014/514365, sp. zn. 042607/2014/514365, sp. zn. 048370/2014/514365, sp. zn. 048371/2014/514365, sp. zn. 128816/2014/514365, sp. zn. 228337/2014/514365, sp. zn. 209272/2014/514365, sp. zn. 209287/2014/514365, sp. zn. 209289/2014/514365 a sp. zn. 228349/2014/514365, některá z nich dále u Krajského soudu v Hradci Králové např. pod sp. zn. 16 C 16/2015 nebo sp. zn. 16 C 18/2015. Celkem 9 správních řízení bylo přerušeno do doby, než bude rozhodnuto Nejvyšším soudem o dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2018, č. j. 4 Co 200/2016-453.
6. Na podkladě těchto skutkových zjištění soud I. stupně uzavřel s odkazem na § 3 odst. 1, § 5 písm. a) a b), § 6, § 13 odst. 1, § 14 odst. 3, § 15 odst. 2 a § 31a odst. 1, 2 a 3 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v platném znění (dále i jen „OdpŠk“), že žaloba je částečně důvodná.
7. Soud I. stupně vyšel ze závěrů Nejvyššího soudu obsažených v jeho rozsudku ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 344/2014, uveřejněného pod číslem 113/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, a v rozsudku ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1382/2014, a konstatoval, že věc spadá pod čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, publikované ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb.
8. Soud I. stupně uvedl, že hodnotil řízení z hlediska přiměřenosti doby trvání jako jeden celek, které mělo skončit do 30. 1. 2015, neboť za přiměřenou dobu pro rozhodnutí považoval soud I. stupně lhůtu 1 roku. Řízení bylo zahájeno dne 30. 1. 2014 podáním prvního návrhu žalobcem. Žalobce zároveň omezil období, které soud I. stupně mohl přezkoumávat, a to datem uplatnění nároku na náhradu škody, tj. 18. 10. 2019. Ačkoliv bylo řízení složité, byla lhůta pro rozhodnutí výrazně překročena, čímž došlo k průtahům v řízení a tedy nesprávnému úřednímu postupu. Žalobci tak vznikla nemajetková újma, kterou je podle soudu I. stupně třeba odškodnit v penězích.
9. Soud I. stupně stanovil základní částku odškodnění za období od 30. 1. 2014 do 18. 10. 2019 ve výši 70 750,60 Kč, když vyšel z částky 15 000 Kč za každý rok řízení (za první dva roky z částky poloviční), z částky 1 250 Kč za každý měsíc řízení a z částky 41,70 Kč za každý den řízení. Tuto základní částku soud I. stupně zvýšil o 50 % z důvodu velkého významu řízení pro žalobce, který se na průtazích nijak nepodílel, dále ji zvýšil o 10 % z důvodu průtahů soudních i správních orgánů a snížil o 10 % z důvodu složitosti řízení. Dospěl tak k částce 105 064,63 Kč, kterou uložil žalované zaplatit. Ve zbývajících částech soud I. stupně žalobu zamítl.
10. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud I. stupně s poukazem na § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a přestože byl žalobce úspěšný jen částečně, přiznal mu soud I. stupně právo na plnou náhradu nákladů, neboť rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu. Výši náhrady a lhůtu k plnění odkázal soud I. stupně do samostatného usnesení, které mělo být vydáno po té, co žalobce zašle vyčíslení nákladů řízení.
11. Rozsudek soudu I. stupně napadli včasným a přípustným odvoláním žalobce i žalovaná.
12. Žalobce napadl rozhodnutí soudu I. stupně ve výroku II. z důvodů podle § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Nesouhlasil zejména se závěrem soudu I. stupně, že jednotlivá správní řízení je třeba považovat za jedno správní řízení. Vůli žalobce bylo vymezit svůj restituční nárok obsahem jednotlivých výzev a správní orgány pak vedly o těchto jednotlivých výzvách samostatná správní řízení, k jejichž sloučení v nalézacím správním řízení ve smyslu § 140 spr. ř. nedošlo. Žalobce Shodu s prvopisem potvrzuje E. B.

poukazoval na to, že v těchto jednotlivých správních řízeních dochází k průtahům, a žalobce se domáhá náhrady újmy za průtahy v každém jednotlivém řízení. Žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený výrok II. rozsudku soudu I. stupně změnil, popř. zrušil a vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

13. Žalovaná napadla výroky I. a III. rozsudku soudu I. stupně z důvodů podle § 205 odst. 2 písm. b), c), d), e) a g) o. s. ř. Souhlasila se závěrem soudu I. stupně o tom, že na předmětné řízení je třeba pohlížet jako na jedno řízení o jednom restitučním nároku. Nesouhlasila pak s moderací základní částky odškodnění, kterou provedl soud I. stupně. Pokud jde o navýšení základní částky z důvodů velkého významu řízení pro žalobce, pak podle žalované nebyla tato skutečnost žalobcem dostatečně podrobně tvrzena a prokázána. Za nedostatečné považovala žalovaná snížení základní částky z důvodu složitosti řízení, když se zcela zřejmě jednalo o řízení mimořádně složité, což mělo vliv na jeho celkovou délku. Žalovaná vytkla soudu I. stupně, že nezohlednil, že řízení probíhalo v několika stupních soudní soustavy i před správními orgány. Žalovaná navrhla, aby odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu I. stupně v napadeném rozsahu, nebo aby zadostiučinění přiměřeně snížil.
14. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.). Poté dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu napadeného rozhodnutí.
15. Podle § 156 odst. 3 o. s. ř. jakmile soud vyhlásí rozsudek, je jím vázán.
16. Podle § 164 o. s. ř. předseda senátu opraví v rozsudku kdykoliv i bez návrhu chyby v psaní a v počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku rozhodnutí nebo není-li možné provést opravu ve stejnopisech rozhodnutí, vydá o tom opravné usnesení, které doručí účastníkům; jde-li o opravu výroku rozhodnutí, může odložit vykonatelnost rozsudku na dobu, dokud opravné usnesení nenabude právní moci.
17. Z obsahu spisu se podává, že soud I. stupně při jednání dne 8. 3. 2022 vyhlásil rozsudek ve znění: „I. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku ve výši 102 900,72 Kč, a to do tří dnů od právní moci rozsudku. II. Žaloba se ohledně částky 959 181,28 Kč zamítá. III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení, jejichž výše a lhůta splatnosti budou uvedeny v samostatném usnesení.“. Jak byl vyhlášený rozsudek soudu I. stupně v jednací síni přítomným účastníkům řízení odůvodněn, není z protokolu o jednání zřejmé. Zvukový záznam z jednání soudu I. stupně ze dne 8. 3. 2022 není ve spise založen. Soud I. stupně následně rozsudek písemně vyhotovil, všechny jeho výroky jsou shodného znění s výroky rozsudku vyhlášeného při jednání soudu I. stupně dne 8. 3. 2022. Poté soud I. stupně vyhotovil usnesení datované dnem 20. 6. 2022, č. j. 38 C 15/2020-88, jímž odkazem na § 164 o. s. ř. opravil „zjevnou chybu v počtech“ ohledně částky, kterou uložil k zaplacení žalované, tzn., že částku 102 900,72 Kč ve výroku I. rozsudku nahradil částkou 105 064,63 Kč.
18. Odvolací soud uvádí, že uvedený postup soudu I. stupně nebyl správný. Ustanovení § 164 o. s. ř. má sloužit k opravě zjevných nesprávností rozhodnutí. Nesprávnost musí být zjevná nejen soudci a účastníkům řízení, ale též každému nezúčastněnému, a musí se bez dalšího podávat z ostatních souvislostí. Z odůvodnění usnesení soudu I. stupně ze dne 20. 6. 2022, č. j. 38 C 15/2020-88, není zřejmé, k jaké konkrétní početní chybě mělo při vyhlášení rozsudku dojít, z protokolu o jednání soudu I. stupně ze dne 8. 3. 2022 nevyplývá, jak byl vyhlášený rozsudek odůvodněn, nelze tak bez dalšího uzavřít, že usnesením soudu I. stupně ze dne 20. 6. 2022, č. j. 38 C 15/2020-88, byla opravena zjevná chyba v počtech. Pokud soud I. stupně při písemném vyhotovování rozsudku, zejména jeho odůvodnění, dospěl k závěru, že učinil chybu v počtech, pak neměl (nesprávně) vyhlášený rozsudek měnit opravným usnesením (§ 164 o. s. ř.), ale v odůvodnění rozsudku na chybu v počtech poukázat. Taková chyba je totiž zhojitelná v rámci přípustného opravného prostředku. Postup dle § 164 o. s. ř. je odůvodněn jen v takovém případě, kdy je zjevné, že se případná chyba v počtech projevila již při vyhlášení rozhodnutí, a že se tak nejedná o „úpravu“ výpočtu priznané (zamítnuté) částky až po jeho vyhlášení.

Shodu s prvopisem potvrzuje E. B.

19. Vydání opravného usnesení soudem I. stupně pak vedlo k tomu, že součet částek ve výroku I. (105 064,63 Kč) a ve výroku II. (959 181,28 Kč) činí 1 064 245,91 Kč, čímž soud I. stupně nepřípustně překročil návrh žalobce vymezený žalobou na částku 1 062 082 Kč (§ 153 odst. 2 o. s. ř. *a contrario*). Je tak naplněn odvolací důvod podle § 205 odst. 2 písm. c) o. s. ř.
20. Vzhledem k tomu, že řízení před soudem I. stupně bylo postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava, odvolací soud napadený rozsudek soudu I. stupně ze dne 8. 3. 2022, ve spojení s usnesením ze dne 20. 6. 2022 (které, ačkoliv nebylo napadeno odvoláním žádného z účastníků, nemůže po zrušení rozsudku obstát), zrušil /§ 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř./, a věc podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Z důvodu zrušení rozsudku nevracel již odvolací soud spis soudu I. stupně bez věcného vyřízení k vydání usnesení, v němž měla být uvedena výše a lhůta splatnosti nákladů řízení, které měla žalovaná zaplatit žalobci dle výroku III. napadeného rozsudku.
21. Odvolací soud dále uvádí, že nesdílí závěr soudu I. stupně o tom, že celkem 14 žalobcem označených správních řízení včetně navazujících řízení soudních, je třeba považovat za jediné řízení /je tak naplněn i odvolací důvod podle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř./. Odkaz soudu I. stupně na rozhodnutí vydaná Městským soudem v Praze (rozsudek ze dne 6. 2. 2020, č. j. 54 Co 385/2019-78 a rozsudek ze dne 6. 5. 2020, č. j. 23 Co 9/2020) není příslušný. Ve věci projednávané u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 54 Co 385/2019 se skutečně jednalo o jediné restituční řízení, v němž bylo vydáno několik správních rozhodnutí (č. j. PÚ 18/91/12 ze dne 11. 6. 2018, č. j. PÚ 18/91/13 ze dne 15. 6. 2018, č. j. PÚ 18/91/17 ze dne 30. 11. 2017 a č. j. PÚ 18/91/20 ze dne 25. 10. 2018), přičemž žalobci požadovali náhradu nemajetkové újmy samostatně vždy za ten dílčí úsek správního řízení, který byl ukončen vydáním citovaných rozhodnutí pozemkovým úřadem. Ve skutečnosti se ale jednalo o jediné správní řízení, které přicházelo v úvahu odškodnit toliko jako celek. Ve věci projednávané u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 23 Co 9/2020 se též jednalo o jediné restituční řízení, které bylo u pozemkového úřadu vedeno pod jedinou spisovou značkou.
22. Lze tak uzavřít, že v tomto řízení žalobce požaduje, aby bylo rozhodnuto o více peněžitých nárocích se samostatným skutkovým základem (jde o tzv. objektivní kumulaci nároků), když své jednotlivé nároky kvantifikoval, jak je uvedeno v žalobě.
23. Na soudu I. stupně v dalším řízení tak zejména bude, aby zjistil přesný průběh všech řízení samostatně. Soud I. stupně uvede, kdy bylo každé jednotlivé řízení zahájeno a zda a kdy skončilo, jaký nárok byl předmětem každého řízení, jaké otázky skutkové, právní a procesní byly v jednotlivých řízeních správními orgány a soudy řešeny, na kolika stupních soudní soustavy bylo rozhodováno, apod. Na podkladě provedeného dokazování zjištěný skutkový základ věci podrobí soud I. stupně přesvědčivé právní kvalifikaci (řádně vyhodnotí veškerá kritéria dle § 31a odst. 3 OdpŠk ve vztahu ke každému nároku samostatně), která poté vyústí v nové rozhodnutí.
24. Odvolací soud již nyní uvádí, že sdílí právní závěr soudu I. stupně o tom, že nároky žalobce je třeba posoudit podle § 13 odst. 1 věty třetí a § 31a OdpŠk, a že na posuzovaná řízení dopadá čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. K tomu odvolací soud dodává, že s ohledem na to, že předmětná řízení spadají pod čl. 6 odst. 1 Úmluvy, tak se na ně vztahuje i stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, Cpjn 206/2010, uveřejněné pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Dále je třeba vycházet z toho, že každé řízení od okamžiku uplatnění restitučního nároku žalobcem u správního orgánu do skončení na něj navazujícího soudního řízení je třeba posuzovat jako řízení jediné a tedy na něj nahlížet jako na jeden celek (srov. bod 17. nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2020, sp. zn. II. ÚS 570/20). Tato skutečnost, jakož i to, že nároky žalobce mají být posuzovány podle § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk (a nikoliv podle § 13 odst. 1 věty druhé OdpŠk), je podstatná zejména z toho důvodu, že otázku, zda řízení byla skončena v přiměřené lhůtě, nelze zodpovědět pouze tím, zda byly správním orgánem dodrženy předepsané zákonné lhůty. Jinak řečeno, nedodržení zákonných

Shodu s prvopisem potvrzuje E. B.

lhůt nemůže samo o sobě vést k závěru, že v daném případě došlo k nesprávnému úřednímu postupu podle § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk. Může být ale okolností významnou při hodnocení kritéria postupu orgánů státu během řízení /§ 31a odst. 3 písm. d) OdpŠk/.

25. Odvolací soud nakonec upozorňuje, že účastník řízení považující se za poškozeného nepřiměřeně dlouhým řízením by měl zpravidla vyčkat jeho skončení, a teprve poté požadovat náhradu vzniklé nemajetkové újmy, což je v souladu s požadavkem hospodárnosti a efektivy soudního řízení. Nelze též odhlédnout od toho, že teprve po ukončení řízení je možné určit celkový rozsah a závažnost vzniklé nemajetkové újmy, jakož i komplexně zhodnotit postup orgánů veřejné moci během řízení, jednání poškozeného a další okolnosti případu. Pokud přesto účastník dosud neskončeného řízení uplatní nárok na náhradu nemajetkové újmy z nesprávného úředního postupu spočívajícího v nepřiměřené délce řízení, pak musí soud (a to soud I. stupně i soud odvolací), vyjít ze stavu řízení ke dni svého rozhodování (§ 154 odst. 1 o. s. ř.). Je tak na zvážení žalobce, zda své nároky na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení bude i nadále omezovat datem 18. 10. 2019, nebo zda umožní soudu, aby mohl průběh jednotlivých řízení posoudit ke stavu svého rozhodování, kdy by již mohla být posuzovaná řízení (nebo alespoň jejich část) pravomocně skončena.
26. V novém rozhodnutí soud I. stupně také opět rozhodne o nákladech řízení včetně řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné /§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř./.

Praha 30. listopadu 2022

JUDr. Aleš Nezdařil v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje E. B.